
Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2021:5

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på engelska, franska, spanska och tyska

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 6 maj 2021

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I enlighet med regleringen i kyrkoordningen beslutar kyrkomötet vilka översättningar till andra språk av Svenska kyrkans gudstjänstböcker som får användas i Svenska kyrkan. En översättning av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan föreligger och läggs här fram för kyrkomötet för beslut. Skrivelsen beskriver innehållet och urvalet i översättningen samt hur översättningsarbetet gått till. Översättningen är

- ♦ Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut	3
2 Bakgrund	3
2.1 Sammanfattning	3
2.2 Principer för översättningen.....	3
2.3 Teologisk granskning	3
2.4 Kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska	4
2.4.1 Urval och arbetssätt	4
2.4.2 Språkliga överväganden.....	4
2.4.3 Teologiska överväganden	4
2.4.4 Redigeringsprinciper	5
3 Konsekvenser för barn	5
3.1 Barnkonventionen	5
Bilaga 1. Uppgifter om översättare av kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska	7
Bilaga 2. Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval	8
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	9

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att från och med 1 januari 2022 får översättningen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I till engelska, franska, spanska och tyska i urval enligt bilaga 2 användas i Svenska kyrkan.

2 Bakgrund

2.1 Sammanfattning

Den översättning av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I (kyrkohandboken) till engelska, franska, spanska och tyska som nu läggs fram är en översättning som ska fungera väl i Svenska kyrkans gudstjänstliv både i församlingar i Sverige och i Svenska kyrkan i utlandet.

Kyrkohandboken består, förutom av de liturgiska texterna, av en inledning, övergripande anvisningar, löpande anvisningar i den liturgiska texten samt anvisningar inför varje kyrklig handling: Dop, Bikt, Konfirmation, Vigsel och Begravning. Till vissa av de kyrkliga handlingarna finns det ytterligare ordningar, till exempel dop i krissituation eller begravningsgudstjänst för dödfött barn.

Dessa översättningar är ett urval av kyrkohandbokens texter, vilket innebär att en fullständig högmässa ska kunna firas och att de kyrkliga handlingarna: Dop, Konfirmation, Vigsel och Begravning kan firas fullt ut. Övriga ordningar är inte översatta. Under granskningen har teologiska överväganden varit avgörande för översättningsarbetet. Granskningen har gjorts av präster i Svenska kyrkan med stor förtrogenhet med respektive språk.

I *bilaga 1* framgår det vilka som deltagit i översättnings- och granskningsarbetet.

I *bilaga 2* finns kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska.

2.2 Principer för översättningen

Svenska kyrkan har, i kraft av den evangelisk-lutherska traditionen, under flera hundra år firat gudstjänst och utövat själavård på flera språk. I denna tradition spelar modersmålet en central roll som bärare och förmedlare av kyrkans liv och tro. I en öppen folkkyrka ska människor med olika språklig, kulturell eller nationell bakgrund ha möjlighet till delaktighet och inflytande i kyrkans liv.

Kyrkohandboken har översatts på sådant sätt att gudstjänsten känns igen och att människor kan delta på ett levande sätt. Gudstjänstens språk präglas av en dialektik mellan det allmänna och det särskilda språkbruket.

De principer som gäller för kyrkohandboksrevisionen återspeglas och återges i översättningarna av kyrkohandboken på andra språk. Ekumeniska överväganden är centrala samtidigt som principen om inklusivt språk är omistlig. Övriga principer för översättning handlar om att bibehålla de litterära kvaliteter som finns i den svenska versionen.

2.3 Teologisk granskning

Urvalet har styrts av de grundläggande perspektiv som präglar kyrkohandboken del I:

- ◆ **Inklusivitet** Detta handlar om respektive språks användning av grammatiskt genus och könsneutrala pronomen, om delaktighet och om relationen mellan vardaglighet och högtidsspråk.

- ◆ **Bibelanvändning** Följande bibelutgåvor har använts för respektive språk: Engelska: *New Revised Standard Version*, franska: *Nouvelle Bible Segond*, tyska: *Die Bibel. Lutherübersetzung 2017*, spanska: *Dios Habla Hoy Estandar 1994*.
- ◆ **Barnperspektiv** Barnperspektivet har granskats bland annat utifrån språk. Ord är valda så att barn kan förstå och känna igen sig. Urval har gjorts med alternativ för barn i alla gudstjänstordningar så att dessa går att fira med barn närvarande och aktivt deltagande.
- ◆ **Delaktighet** Tanken är att dessa översättningar öppnar för en större delaktighet för den som deltar i en svenskkyrklig gudstjänst men inte behärskar svenska språket.

Utifrån de givna grundförutsättningarna följer de översatta texterna de grundläggande principerna för kyrkohandboken. För att möjliggöra detta har teologiska och språkliga aspekter diskuterats med varje granskare. De frågor som aktualiserats rör till exempel pronomen i Trosbekännelsen, benämning på Bön om förlåtelse, val av version av Herrens bön och formulering i Bön med handpåläggning i konfirmationen. Vidare har den teologiska granskningen skett genom att granskarna har en förankring i både svenskt gudstjänstliv och i gudstjänstlivet i det land/de länder där respektive språk talas.

2.4 Kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska

2.4.1 Urval och arbetssätt

Urvalet av texter har gjorts av en arbetsgrupp med teologisk och praktisk pastoral kompetens.

Texterna har översatts av en av de översättningsbyråer som Svenska kyrkan har avtal med. Dessa översättningar har sedan granskats av aktiva präster som har respektive språk mer eller mindre som modersmål. Texterna har därefter bearbetats en andra omgång av översättningsbyrån, varefter ytterligare en granskning skett av aktiv präst med god språkkunskap och förtrogenhet med gudstjänsttraditionen i de länder där respektive språk talas. Under processen har arbetsgruppen varit aktiv som teologisk och redaktionell granskare.

2.4.2 Språkliga överväganden

Den inledande trinitariska hälsningen ”I Faderns, Sonens och den heliga Andens namn” är endast översatt i en (denna) version, då det blir språkliga komplikationer av att översätta ”den treenige”.

Det har också varit svårt att hitta adekvata ord för de gudstjänstformer vi firar i Svenska kyrkan. Därför används enbart översättning av rubriken ”Högmässa” och inte av rubriken ”Mässa/Gudstjänst”. Innehållsligt påverkar detta inget.

Vissa av de allmänkyrkliga liturgiska texterna är inte översatta, utan hämtade från respektive kyrkor i de länder där språket talas. Det gäller till exempel Herrens bön, Trosbekännelsen (se nedan), Kristusrop, Gloria, O Guds Lamm och Välsignelsen.

Där den europeiska spanskan och den latinamerikanska spanskan skiljer sig grammatiskt anges detta med alternativ, till exempel i Välsignelsen *vosotros/ustedes*.

2.4.3 Teologiska överväganden

Inom samtliga språkområden läses Trosbekännelsen i första person singularis (Jag tror ...), medan vi i Svenska kyrkan läser i första person pluralis (Vi tror ...). Detta är

ett uttryck för trosbekännelsen som kyrkans och församlingens kollektiva bekännelse och bör så vara även i översättning.

Ordet amen följer Trosbekännelsen i de andra språkområdenas gudstjänstliv (utom tyska), men inte så i Svenska kyrkan. I översättningarna förekommer inget amen efter Trosbekännelsen.

I den engelska versionen av Trosbekännelsen används formuleringen holy catholic church för ”helig allmänlig kyrka”. På spanska har översättningen alternativen la santa iglésia católica/la santa iglésia cristiana.

På spanska används två ord för ”bägare” i Nattvardsbönen; cáliz och copa. Det förra är att jämföra med svenskans kalk, det senare med ”bägare” – således får det heta copa i spansk översättning.

I den engelskspråkiga delen av katolska kyrkan används samma acklamation i Nattvardsbönen som i Svenska kyrkan: ”Din död förkunnar vi ...” Medan Church of England använder den alternativa acklamationen ”Kristus har uppstått ...”. I detta fall används den första versionen av acklamationen då den känns mest igen inom Svenska kyrkan.

Befrielsebönen i dopet får på tyska rubriken Kreuzeszeichen und gebet (det vill säga korstecknande och bön), då ordet befrielse är svåröversättbart i detta sammanhang. Rubriken är hämtad från den tyska evangelisk-lutherska kyrkogemenskapen.

2.4.4 Redigeringsprinciper

De översatta texterna kommer att finnas på Svenska kyrkans webbplats som pdf och i det webbverktyg där handbokstexterna finns åtkomliga för den som vill sätta samman en gudstjänstordning. De kommer också att tryckas i en volym där alla språken är samlade. Då översättningarna är gjorda för att användas av gudstjänstledare som är väl införstådda med det svenska språket och med Svenska kyrkans gudstjänsttradition har de inledande texterna – Inledning, Övergripande anvisningar och Anvisningar till de kyrkliga handlingarna – utelämnats och samtliga löpande anvisningar är på svenska. Denna handboksöversättning är att ses som ett komplement till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I.

De bibeltexter som kyrkohandboken föreslår till de kyrkliga handlingarnas olika gudstjänster finns endast med som hänvisningar.

Den liturgiska texten är vald så att både äldre och nyare liturgiska texter är översatta. På så vis speglar översättningarna väl den liturgiska bredd som Svenska kyrkan rymmer.

3 Konsekvenser för barn

Svenska kyrkan finns både i Sverige och genom utlandförsamlingarna i en stor del av världen. Översättningarna kan bidra till att barn kan förstå den gudstjänst de deltar i.

3.1 Barnkonventionen

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Den syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Bland annat ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

- ◆ **Artikel 2** handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- ◆ **Artikel 3** anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- ◆ **Artikel 6** understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- ◆ **Artikel 12** lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Bilaga 1

Uppgifter om översättare av kyrkohandboken på engelska, franska, spanska och tyska

Följande personer har deltagit i översättningsarbetet av kyrkohandboken till engelska, franska, spanska och tyska.

- Teresia Derlén, stiftsadjunkt, Västerås stift
- Joakim Bråkenhielm, komminister, Svenska kyrkan i Paris
- Tua Forsström, arbetsledande komminister, Malmö pastorat
- Stefan Hiller, domprost, Göteborg
- Christoph Gamer, församlingsherde, tyska församlingen Göteborg
- Almut Bretschneider-Felzmann, tematisk rådgivare, kyrkokansliet
- Adriana Gastellu Camp, tematisk rådgivare, kyrkokansliet
- Daniel Calero, komminister, Sollentuna församling.

Bilaga 2

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I på engelska, franska, spanska och tyska i urval enligt särskilt tryck.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2021:5

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 5–6 maj 2021.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Daniel Tisell, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Agneta Hyllstam, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Marie Rydén Davoust, Elisabeth Rydström, Britt Sandström och Erik Sjöstrand samt tjänstgörande ersättarna Daniel Engström, Daniel Larson och Karl-Gunnar Svensson.

Föredragande: avdelningschef Karin Sarja

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2021:5 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan på engelska, franska, spanska och tyska.